

ORIMATTILA

Kiusaaminen ja sitä ennaltaehkäisevä työ
Orimattilan opetuspalveluissa
2025

KiVa-koulu

- KiVa Koulu® on Turun yliopistossa kehitetty kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma
- Tutkimusten mukaan se on yksi toimivimmista interventioista
- Ohjelman tavoitteina ovat kiusaamisen ehkäiseminen, tehokas puuttuminen kiusaamistilanteisiin ja jatkuva seuranta.
- Suomessa KiVa Koulu -ohjelmassa on mukana yli 800 koulua ja Suomen lisäksi ohjelma on käytössä yli 20 eri maassa.

[\(KiVa Koulu® on kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma peruskouluihin. | KiVa Koulu on kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma\)](#)

Kiva-kysely Orimattilassa 2024

- Kyselyyn vastasi Orimattilassa 917 oppilasta/opiskelijaa
- Tulosten tulkinnassa on syytä huomioida se, että kiusatuksi joutumisessa ja toisten kiusaamisessa tapahtuu oppilaan ikään liittyvää muutosta:
 - Kiusatuksi joutumisessa tapahtuu ikään liittyvää **universaalia vähenemistä etenkin alakoulun ensimmäisillä luokilla (1-4)**
 - Toisten **kiusaaminen vähenee alakoulun aikana, mutta yläkoulussa se kääntyy hienoiseen nousuun**

ORIMATTILASSA

- 1.-6.lk
- Vuodesta 2009 kiusaaminen sekä kiusatuksi joutuminen ovat vähentyneet
- Vuodesta 2020 lähtien n. 5% vastaajista sanoo kiusaavansa
- Vuodesta 2020 lähtien n. 10% kokee tulleen kiusatuksi

- 7.-9.lk
- Vuodesta 2009 toisten kiusaaminen on vähentynyt, kiusatuksi joutuneiden määrä on vaihdellut suurestikin eri vuosina

- Seuraavissa kolmessa slaidissa kuvaajat ja palkit yllä mainituista asioista

1.-6.lk: kiusanneet muita (vihreä) tai joutuneet kiusatuksi (violetti) 2-3krt/kk tai useammin Orimattila vs. muu ikäluokka v. 2009 lähtien

Osuus vuosiluokkien 1–6 oppilaista, jotka ovat kiusanneet muita tai joutuneet kiusatuksi kaksi tai kolme kertaa kuukaudessa tai useammin

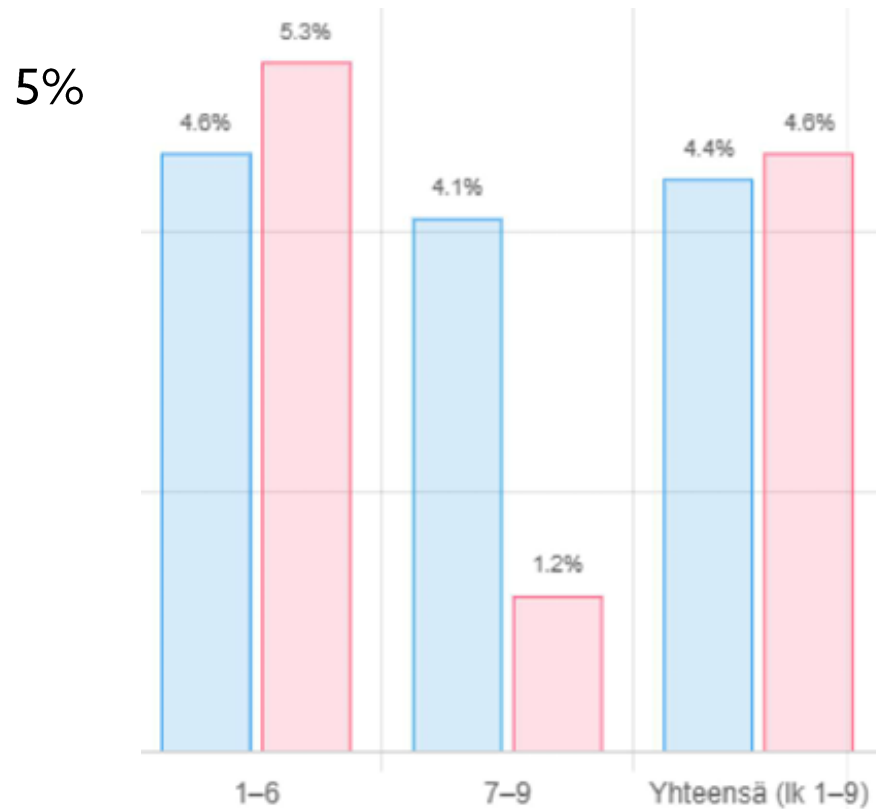
7.-9.lk: kiusanneet muita (vihreä) tai joutuneet kiusatuksi (violetti) 2-3krt/kk tai useammin Orimattila vs. muu ikäluokka vuodesta 2009 lähtien

Osuus vuosiluokkien 7–9 oppilaista, jotka ovat kiusanneet muita tai joutuneet kiusatuksi kaksi tai kolme kertaa kuukaudessa tai useammin

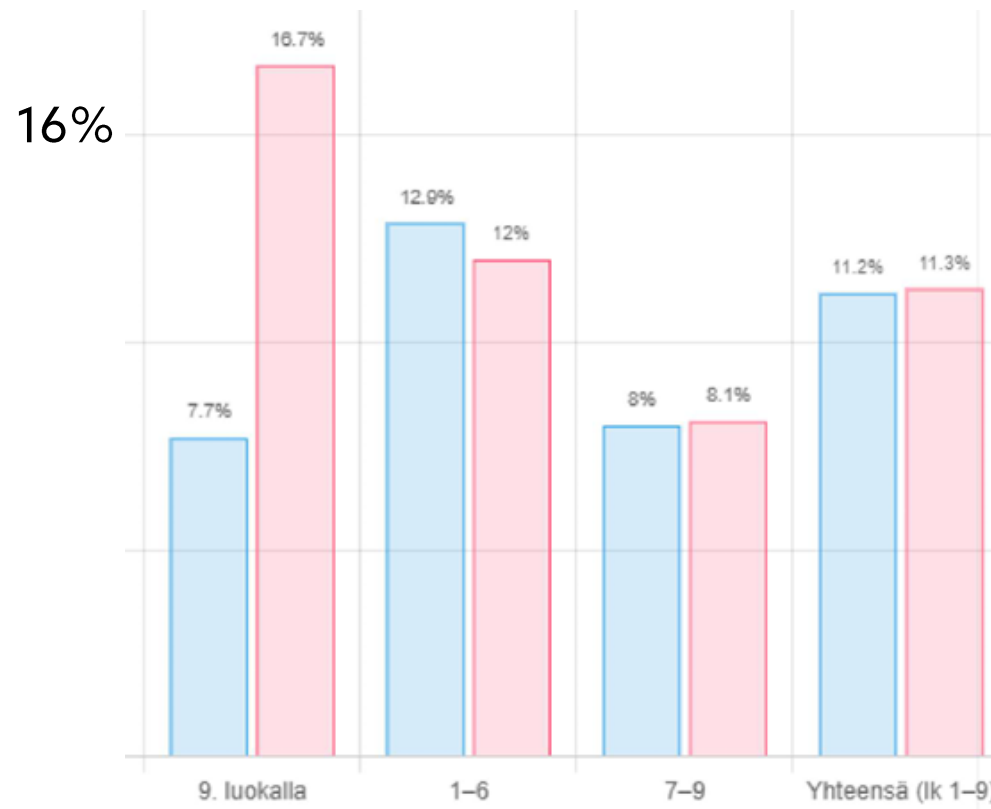

Osuudet oppilaista, jotka ovat kiusanneet tai tulleet kiusatuksi 2-3krt/kk tai useammin v. 2024 (pun. Orimattila, sin. muu Suomi)

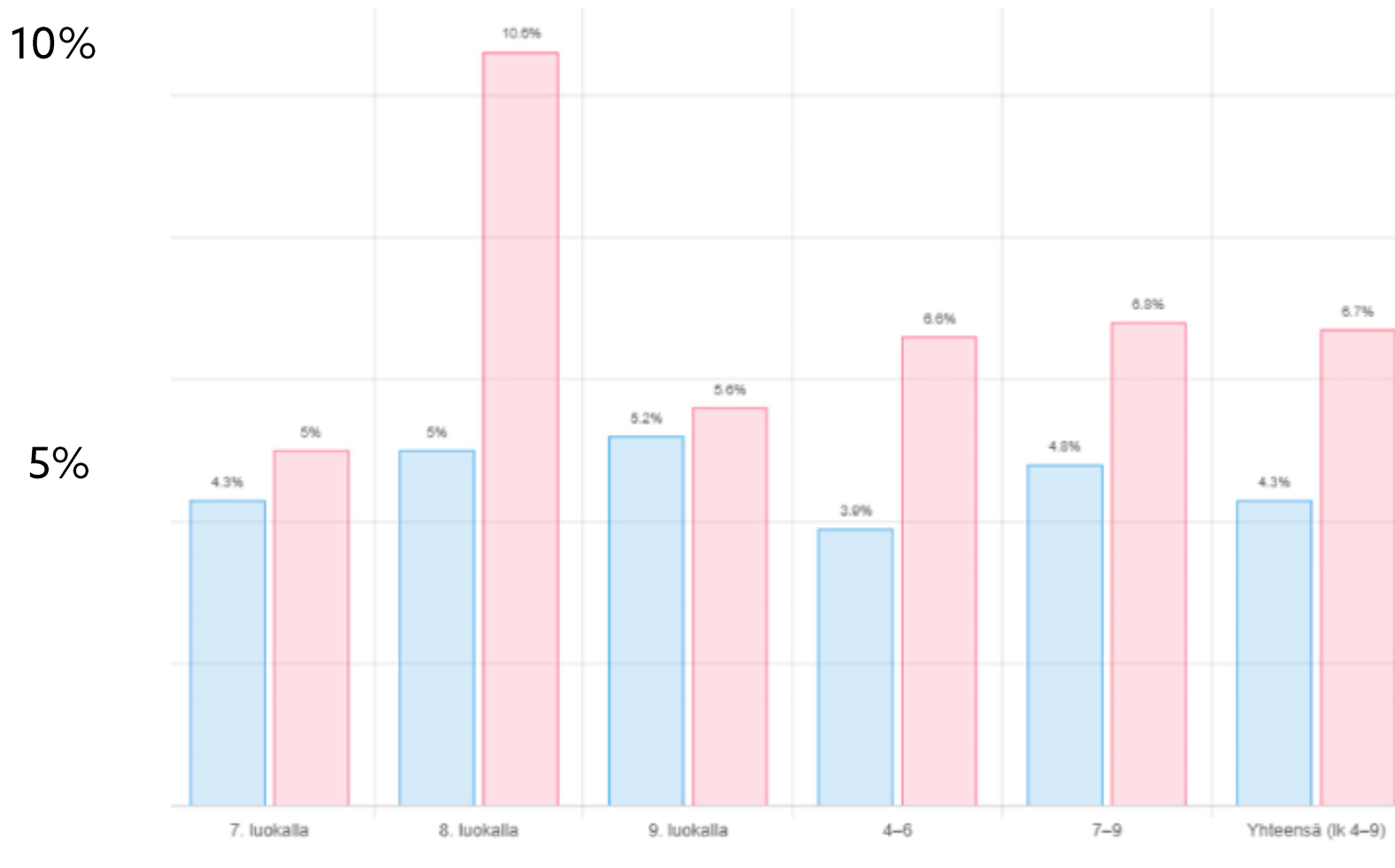
kiusannut

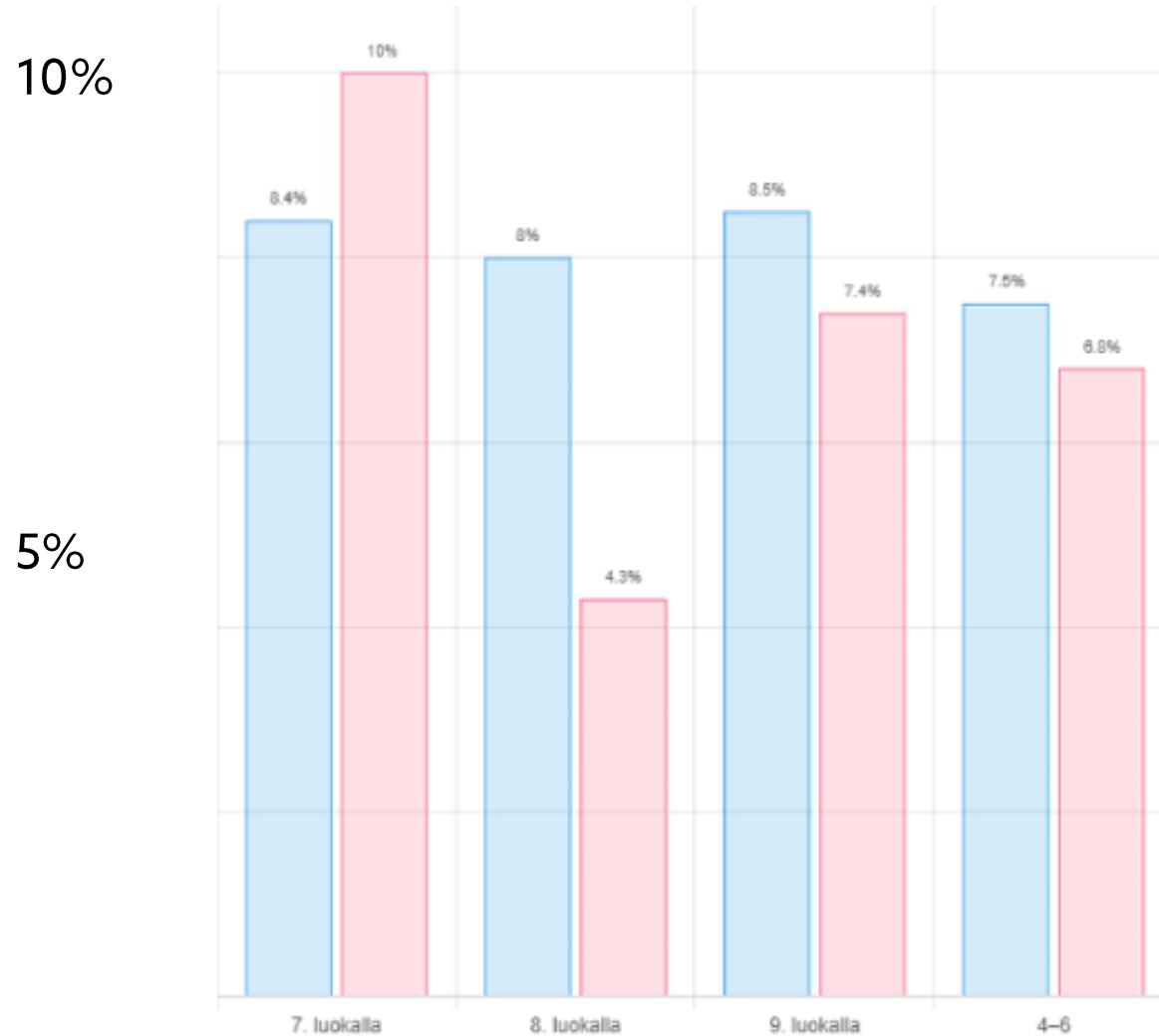
tullut kiusatuksi

Osuudet eri luokka-asteiden oppilaista, jotka ovat joutuneet kiusatuksi internetin kautta 2-3krt/kk tai useammin v. 2024 (pun. Orimattila, sin. muu Suomi)

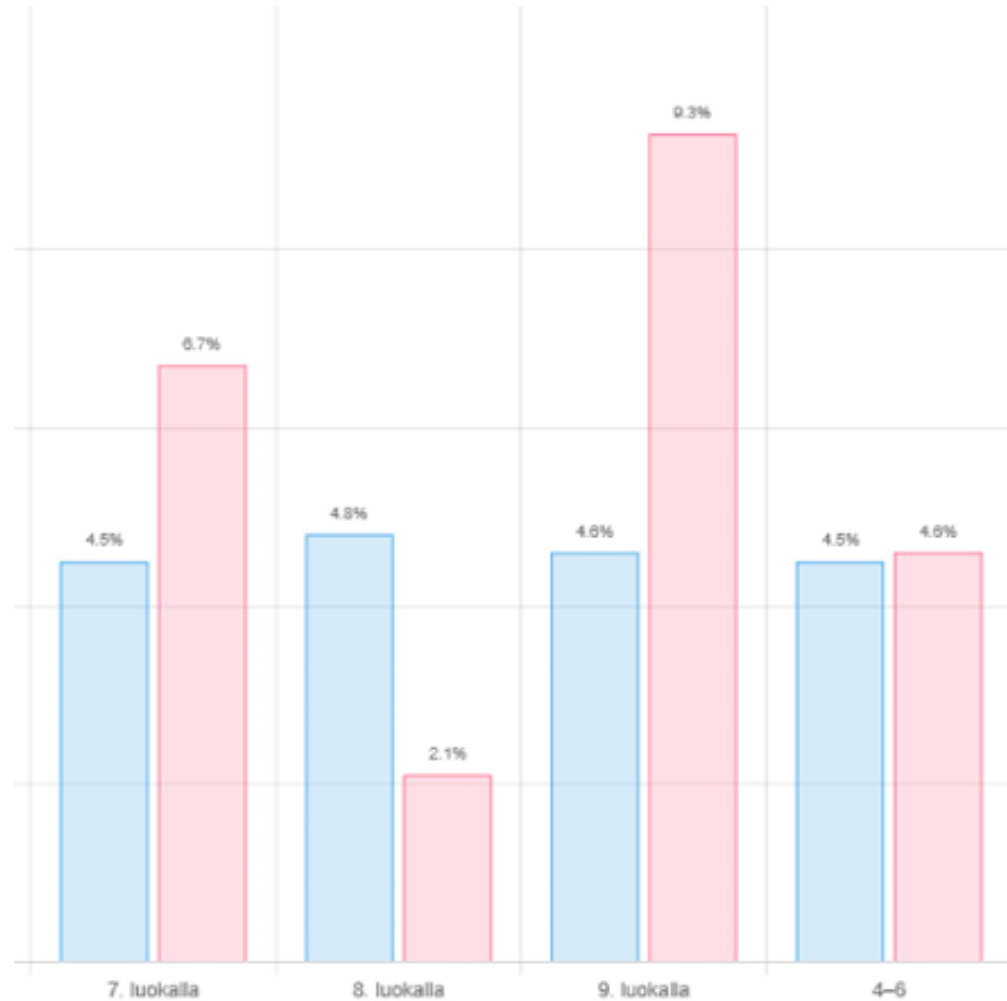

Osuudet eri luokka-asteiden oppilaista, jotka ovat kokeneet muiden oppilaiden jättäneen hänet huomiotta/sulkenee ryhmän ulkopuolelle 2-3krt/kk tai useammin v. 2024 (pun. Orimattila, sin. muu Suomi)

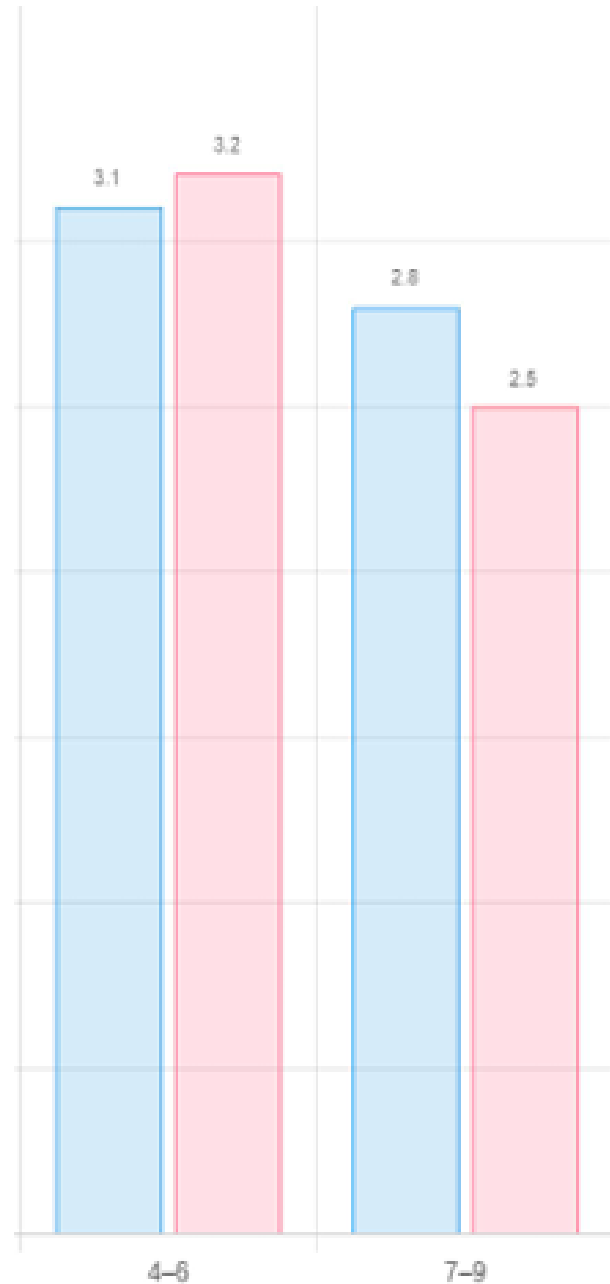
Osuudet eri luokka-asteiden oppilaista, jotka ovat kokeneet fyysistä kiusaamista 2-3krt/kk tai useammin v. 2024 (pun. Orimattila, sin. muu Suomi)

9%

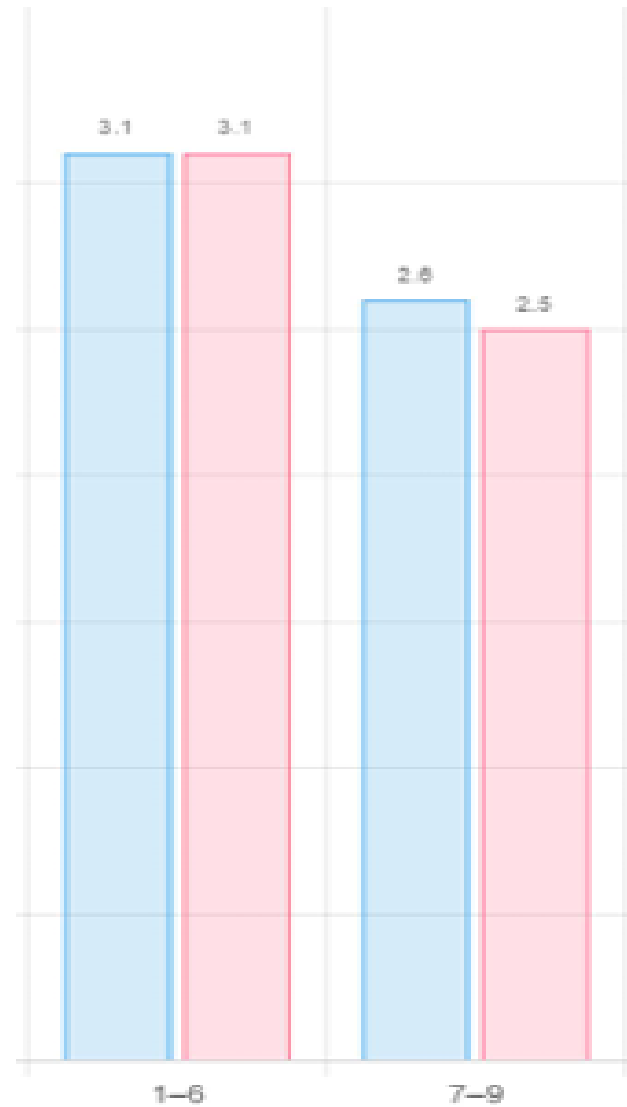
Oppilaiden käsitys
luokanopettajan/luokanvalvojan
suhtautumisesta kiusaamiseen,
mitä suurempi luku (0-4) sitä
enemmän kiusaamisen vastaiseksi
opettaja koetaan v. 2024
(pun. Orimattila, sin. muu Suomi)

3

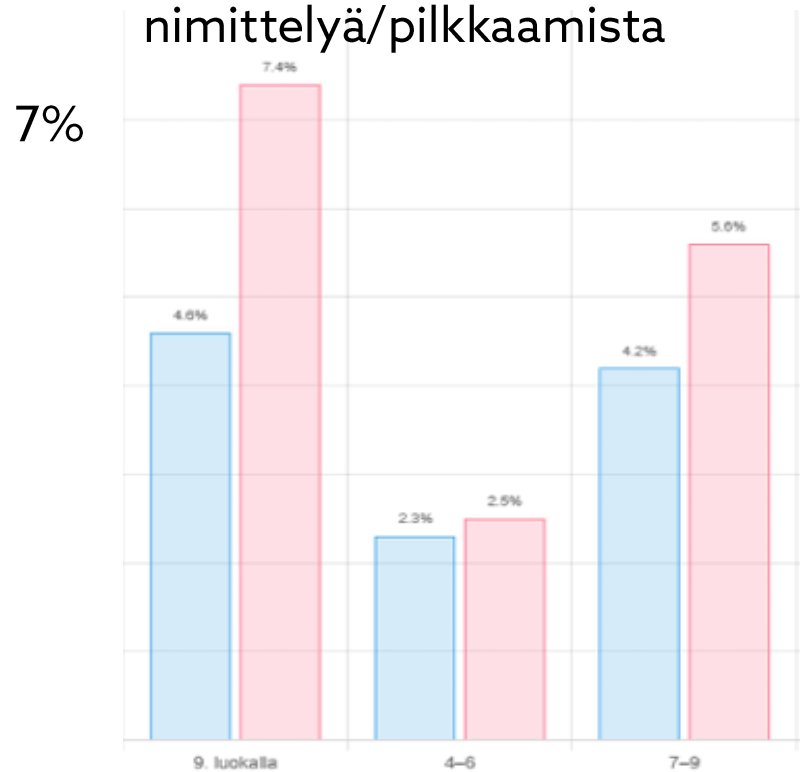

Oppilaiden kokemus koulun/luokan ilmapiiristä, mitä suurempi luku sitä paremmaksi ilmapiiri koetaan (0-4). Väittämä: Minulla on turvallinen olo koulussa v. 2024. (pun. Orimattila, sin. muu Suomi)

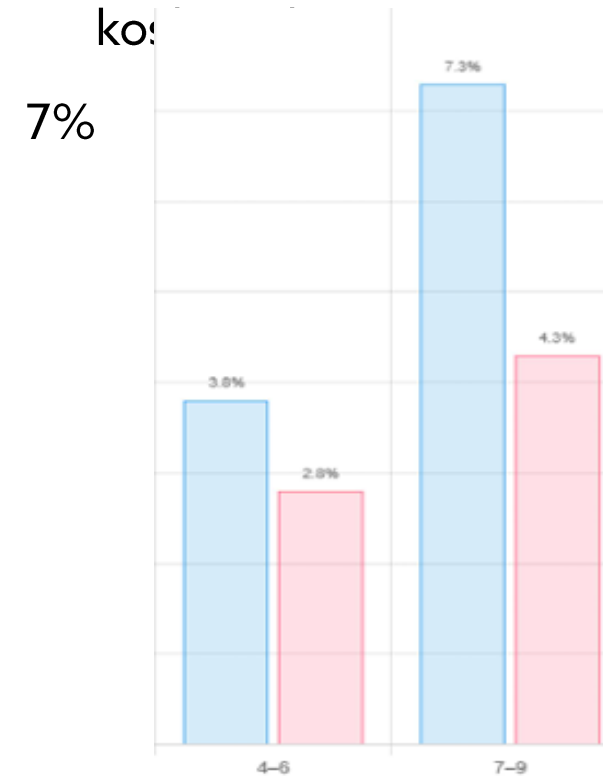
3

Osuudet oppilaista, jotka ovat kokeneet 2-3krt/kk tai useammin sukupuoleen tai seksuaalisuuteen kohdistuvaa nimittelyä/pilkkaamista

Osuudet oppilaista, jotka ovat kokeneet 2-3krt/kk tai useammin epämiellyttävää/ahdistavaa lähentelyä/fyysistä kosketusta

Kouluterveyskysely 2023, koko Suomi

- Kouluterveyskyselyyn vastasi keväällä 2023 lähes 103 000 perusopetuksen 4. ja 5. luokan oppilasta (83 %), noin 91 000 perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilasta (73 %), noin 45 000 lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijaa (68 %).
- **Viikoittaista kiusaamista muiden oppilaiden taholta oli kokenut hieman alle joka kymmenes perusopetuksen 4. ja 5. luokan oppilaista sekä 8. ja 9. luokan. Lukiolaisista 1–2 % koki kiusaamista viikoittain.**
- **Orimattilan Kiva-koulu- kyselyn tulokset ovat yhteneväisiä yllä mainitun tuloksen kanssa.**
- Häiritsevää seksuaalista ahdistelua ja ehdottelua oli edelleen kokenut lähes puolet (45 %) 8. ja 9. luokkalaisista tytöistä, ja pojista 12 %.
- Lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa tyttöjen kokema häirintä oli yleisempää.
- Fyysisen uhan kokemukset olivat kaikkein yleisimpiä 8. ja 9. luokan pojilla (21 %).

Kouluterveyskysely 2023: 4-5.lk, 8-9.lk ja lukio yhteenvedo koulujen nostojen pohjalta: huolen aiheet kiusaamiseen liittyen

Kouluterveyskyselyssä nousivat esiin kiusaamiseen liittyvät teemat kaikissa kyselyn ikäluokissa (koulujen nostot/huolen aiheet)

- **Kiusaaminen/väkivalta/syrjintä/häirintä**
- Kouluinnotus/koulussa viihtyminen
- **Luokkakavereiden kanssa toimeen tuleminen**
- **Seksuaalinen häirintä**

Kiusaamisen ennaltaehkäisy

Parasta puuttumista kaikkeen epäasialliseen kohteluun kouluissa ja oppilaitoksissa on sen ennalta ehkäisy.

[\(Kouluterveyskysely 2023: Kouluilla ja oppilaitoksilla on näköalapaikka lasten ja nuorten hyvinvointiin | Opetushallitus\)](#)

Toimenpiteet Orimattilassa -mitä jo tehdään ennaltaehkäistääksemme kiusaamista ja vahvistaaksemme turvallisuuden tunnetta kouluissa

- Opiskeluhuoltosuunnitelma
- oppimisen tuen suunnitelma
- tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- toimenpideohjelma kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi
- alueellinen ja Orimattilan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- Koulujen järjestyssäännöt
- Kurinpito- ja puuttumiskeinot
- Poissaoloihin puuttumisen malli
- yhtenäiset wilma-merkinnät
- Yhteisöllisen opiskeluhoitotyön tavoite lv. 2024-2026: turvallisuuden tunteen vahvistaminen --> kaupunkikohtaisen toiminnan ohella koulut miettivät myös oman koulunsa keinot.

Toimenpiteet Orimattilassa -mitä jo tehdään ennaltaehkäistääksemme kiusaamista ja vahvistaaksemme turvallisuuden tunnetta kouluissa

- Koulujen hyvinvointyö/hyvinvointiopetus on tärkeä osa kiusaamisen ja häirinnän vastaista toimintaa --> Hyvinvointityön jalkauttaminen ja vahvistaminen --> hyvinvointiopettaja/ -koordinaattori, hyvinvointivastaavat
- Koulujen toimintakulttuuri: yhteisöllisyyden ja turvallisuuden tunteen vahvistaminen --> koulutus koulujen henkilöstölle lv. 2024-2025
- Yhteiset pelisäännöt kaupungissa, koulussa --> yhtenäisyys, yhteisöllisyys, turvallisuus --> käydään kouluissa läpi syksyllä ja tarpeen tullen muulloinkin lukuvuoden aikana
- Välkkäritoiminta, kummioppilastoiminta, tukioppilastoiminta, oppilas-/opiskelijakuntatoiminta, --> oppilaiden osallisuuden vahvistaminen
- KiVa-koulu toiminta
- Yhteistyö huoltajien, opiskeluhuoltopalvelujen väen, koulunuorisotyön, etsivien nuorisotyöntekijöiden, seurakunnan, kolmannen sektorin kanssa

Toimenpiteet Orimattilassa

-mitä jo tehdään ennaltaehkäistäksemme kiusaamista ja vahvistaaksemme turvallisuuden tunnetta kouluissa

- Hyvinvointitunnit (Hyvis- tunti, minä ja meidän luokkamme-tunti (MML), lukion hyvinvointitunti). 86% alakoulun opettajista oli sitä mieltä, että hyvis-tunti on vahvistanut luokan yhteisöllisyyttä ja ryhmähenkeä
- Seksuaalinen häirintä/Turvataidot: MyFriendToo-oppitunti kaikille 7.-9.lk ja lukion 1.lk, Digiturvataidot alakouluun (Stop, Slow, Go) syksyllä 2024.
- Skidialogi-koulutus hyvinvointivastaaville, oppilaskunnan vastaaville opettajille, koulunuorisotyöntekijöille helmikuussa 2025 --> menetelmä oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuuden lisäämiseksi
- Tulossa esiopetuksen ja alakoulujen huoltaja-lapsi ilta, kevät 2025 (hyvis-ope/ koulujen hyvinvointikoordinaattori)

Toimenpiteet Orimattilassa

-mitä jo tehdään ennaltaehkäistääksemme kiusaamista ja vahvistaaksemme turvallisuuden tunnetta kouluissa

- Kuukauden nostot eli tietoiskut koulujen henkilöstölle (hyvis-ope/ koulujen hyvinvointikoordinaattori): Aiheina mm. ryhmäytämisen tärkeys, syrjäytymistä ehkäisevät työskentelytavat, turvataidot, empatiataidot, kaveritaidot, oppituntien liikunnallistaminen. Erilaisten pedagogisten ratkaisujen vaikutusten tiedostaminen ja esim. pari- ja ryhmätöiden tekemisen harjoittelu aikuisten määrittämissä/arpomissa ryhmissä --> syrjäytymisen ennaltaehkäisy
- Materiaalien, linkkien, vinkkien ja koulutusten jakaminen/tiedottaminen koulu yhteisöjen hyvinvointiin liittyen (hyvis-ope/ koulujen hyvinvointikoordinaattori)
- Kiusaamiseen liittyvien asioiden ja toimintatapojen tiedostaminen, tiedon jakaminen, kevät 2025 (hyvis-ope/ koulujen hyvinvointikoordinaattori, hyvinvointivastaavat)
- Kiusaamisen ennaltaehkäisevän työn Orimattilan mallin kehittäminen ja jalkauttaminen kouluille v. 2025

Kiusaamisen ennaltaehkäisevä työ, koulujen hyvinvointityö

- **Keskittymällä hyvinvoinnin tukemiseen voidaan ehkäistä myös muita kiusaamiseen limittyviä ilmiöitä kuten syrjintää, häirintää ja vihapuhetta.**
- Laaja-alainen oppilaiden/opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen on yhteisöllistä opiskeluhuoltoa. Vahvistamalla koulussa hyvinvointia tukevaa toimintakulttuuria, huolehditaan oppilaiden ja koko kouluyhteisön hyvinvoinnista.
- **Orimattilan perusopetuksessa ja toisella asteella opetetaan hyvinvointitaitoja.** Hyvinvointiohjelma kattaa lapsen koulupolun alakoulusta toiselle asteelle. Hyvinvointitunnit ovat osa kouluilla tehtävää hyvinvointityötä.
- Kiusaamisen ennalta ehkäiseminen ja turvallisuuden edistäminen sisältyvät useisiin kohtiin opetussuunnitelmien perusteissa (arvopohja, laaja-alainen osaaminen, eri oppiaineiden tavoitteet/sisällöt).
- **Kiusaamisen vastaisen työn kivijalan muodostavat koulun toimintakulttuuri, yhteisöllisyyden rakentaminen sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen.**
- Kiusaamisen ajatellaan olevan ryhmäilmiö, johon vaikuttavat ryhmän ryhmämekanismit ja vuorovaikutus. Kiusaamisen vastaisia interventioita suunniteltaessa tulisi Salmivallin (1998) mukaan huomio kiinnittää erityisesti luokkien klikkeihin ja pienryhmiin, tavoitteena vaikuttaa luokan sosiaalisiin rakenteisiin. Tärkeää olisi harjoitella mm. pari- ja ryhmätyöskentelyä erilaisissa kokoonpanoissa.

Yhteenveto

- Orimattilan opetuspalveluissa ennaltaehkäisevää työtä on kehitetty erityisesti syksystä 2023 lähtien, kun alakoulujen opetussuunnitelmaan sisällytettiin viikottainen hyvinvointitunti ja yläkoulujen ja lukioidenkin hyvinvointitunteja alettiin kehittää.
- Kehitystyö jatkuu yhä. Oppituntien kehitystyön lisäksi painopiste on koulujen toimintakulttuureiden ja kouluyhteisöjen hyvinvoinnin kehittämisessä.
- Kehitystyö on osa hyvinvointiopettajan/koulujen hyvinvointikoordinaattorin hanketyötä syksystä 2023 kesään 2025 asti.
- Tunne- ja vuorovaikutustaitoihin, kaveritaitoihin ja yleensäkin mielenhyvinvoinnin tukemiseen huomion kiinnittäminen tuo tuloksia pitkällä tähtäimellä. Kaiut siitä ovat tällä hetkellä jo positiivisia.

Lähteet

- Kiusaamisen vastainen työ kouluissa ja oppilaitoksissa
- (KiVa Koulu® on kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma peruskouluihin. | KiVa Koulu on kiusaamisen vastainen toimenpideohjelma)
- (Kouluterveyskysely 2023: Kouluilla ja oppilaitoksilla on näköalapaikka lasten ja nuorten hyvinvointiin | Opetushallitus)
- Mll.fi
- Salmivalli, C. 1998. Koulukiusaaminen ryhmäilmionä.